

Crna Gora
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

Adresa: Bulevar sv. Petra Cetinjskog, br. 130
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 244-145
www.mmp.gov.me

Broj: 05-01-056/22-705/1

2022. godine

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje predloga prioritetnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2023. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioritetnih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekucjoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritetne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritetna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita

☐ razvoj civilnog društva i volonterizma

☐ zaštita životne sredine

☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje):		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2021 GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritietne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Usvajanjem Ustava, Zakona o rodnoj ravnopravnosti i Zakona o zaštitniku ljudskih prava 2007. godine, kao i Zakona o zabrani diskriminacije 2011. godine, Crna Gora je uspostavila zakonodavni okvir za sprovođenje rodne ravnopravnosti i stvorila osnov za promociju i zaštitu ženskih ljudskih prava i ljudskih prava osoba drugačijih polnih i rodnih identiteta. Sa druge strane, ratifikacijom brojnih međunarodnih ugovora i konvencija, država se obavezala da će sprovoditi međunarodne standarde u ovoj oblasti i raditi na poboljšanju uslova za ravnopravno učešće muškaraca, žena i osoba drugačijeg polnog i rodnog identiteta u svim sferama života. Proces pristupanja Evropskoj uniji, kao i korci koji se preduzimaju kako bi se postigli Ciljevi održivog razvoja, dodatno su osnažili ove politike. Kroz tri ciklusa (2008-2012, 2013 - 2017, 2017 - 2021), usvajanjem strateških dokumenata i njihovim sprovođenjem, država je preduzela konkretne korake na dostizanju višeg stepena ravnopravnosti.

Evaluacija dosadašnjih strategija, kao i detaljna analiza stanja u pojedinim oblastima, pokazali su da je stepen rodne ravnopravnosti još uvijek na nezadovoljavajućem nivou. Praksa pokazuje da, i pored postojanja zakonskih normi, institucije sistema još uvijek nisu u stanju da pruže efikasnu i efektivnu zaštitu od diskriminacije ženama i osobama drugačijih polnih i rodnih identiteta, a naročito onima, koji pripadaju osjetljivim društvenim grupama (žene sa invaliditetom, Romkinje i Egipćanke, starije osobe i osobe koje žive u udaljenim ruralnim područjima Crne Gore). Kao posljedica toga, dio populacije Crne Gore ostaje van društvenih i privrednih tokova, što usporava njen put ka demokratizaciji i članstvu u EU i umanjuje šanse za postizanje održivog razvoja.

Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021 – 2025 sa Akcionim planom, 2021-2022 (u daljem tekstu: **NSRR 2021-2025 i AP 2021-2022**) koju je Vlada Crne Gore, donijela u julu 2021. g. je četvrti po redu strateški dokument kojim se namjerava uspostaviti bolji okvir za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori.

U posljednjih desetak godina, vidljivi su naponi koje državni organi, organi lokalne samouprave i civilno društvo ulažu u saradnji sa međunarodnim partnerima i donatorima koji obezbjeđuju značajna sredstva radi zaštite od diskriminacije i promocije jednakosti.

Međutim, sistem funkcionalnih mehanizama za monitoring i evaluaciju ljudskih prava i rodne ravnopravnosti horizontalno širom institucija još uvijek nije dovoljnoj mjeri razvijen, te je neophodno raditi na unapređenju, kako na nacionalnom nivou, tako i na lokalnom. Unaprijeđeno anti-diskriminaciono zakonodavstvo je preciznije definisalo mandate postojećih institucija u okviru sistema zaštite od diskriminacije, ali postoji jasna potreba za daljim osnaživanjem kapaciteta institucija i njihovih zaposlenih, resursa itd.

Da bi se obezbijedila efikasna zaštita od diskriminacije, još uvijek je potrebno osvijestiti zaposlene po pitanju rodne ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije.

Građani/ke u Crnoj Gori još uvijek nemaju jasno razgraničene stavove vezane za rodnu ravnopravnost i njenu ulogu u demokratizaciji i razvoju građanskog društva. Istraživanje UNDP o integrisanju principa rodne ravnopravnosti iz januara 2020. godine, pokazalo je da približno troje od petoro građana dijeli mišljenje da je rodnu ravnopravnost nemoguće u potpunosti postići uslijed inherentne razlike između muškaraca i žena. Otprilike isto toliko njih se slaže da se danas preterano forsira pitanje rodne ravnopravnosti iako to ne daje rezultate u vidu poboljšanja položaja žena u Crnoj Gori. Muškarci i žene imaju dijametralno suprotno viđenje njihovog trenutnog položaja u društvu – blizu tri četvrtine žena smatra da muškarci imaju veća prava od njih, dok se sa tim slaže oko dvije petine muškaraca. S druge strane, više od polovine muškaraca smatra da su žene, ako ne u povlašćenom položaju, onda bar ravnopravne sa muškarcima u crnogorskom društvu.

Više od polovine građana/ki izražava stav da su muškarci po pravilu bolje političke vođe, da imaju bolje liderske sposobnosti i da u skladu sa tim treba da zauzimaju rukovodeće pozicije u društvu. Svaki drugi građanin/ka smatra da su manje sposobne od muškaraca da obavljaju pojedine profesije poput vojničke. Iako se oko tri petine građana načelno slaže da očevi treba češće da koriste pravo na roditeljsko odsustvo, približno isto toliko njih vjeruje da je za dobit djece poželjnije da otac radi, a da se žena posveti porodici. Kontradiktorno pak, oko polovine građana smatra da je potrebno izjednačiti granicu za odlazak u penziju za muškarce i žene. Zabrinjavajući nalaz je da skoro svaki drugi građanin/ka vjeruje da uspješne poslovne žene moraju neminovno da zanemare svoju porodicu.

Ovakvi stavovi daju jasan signal kreatorima politika da se rad na podizanju javne svijesti mora odvijati intenzivno i kontinuirano, te da je neophodno adresirati stereotipe kroz sve nivo obrazovanja i vaspitanja, kao i kroz kulturu i medije.

Kroz višemjesečna intenzivna savjetovanja sa različitim društvenim akterima i zainteresovanim stranama odvijao se proces zajedničkog prepoznavanja uzroka i posljedica neravnopravnosti i usaglašavanja strateškog odgovora.

Kao centralni problem u ovoj oblasti prepoznat je nizak nivo rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori, pa je u skladu sa tim, novim strateškim dokumentom NSRR, definisan i glavni strateški cilj - podići nivo rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori do 2025. godine.

Uzroci nejednakosti prepoznati su u sljedećim oblastima:

1. Institucionalni mehanizmi za sprovođenje i nadzor nad sprovođenjem politika rodne ravnopravnosti nemaju dovoljno kapaciteta, pa nisu efikasni i efektivni u zaštiti žena i osoba drugih polnih i rodni identiteta od diskriminacije;

2. Rodni stereotipi, predrasude i tradicionalna podjela uloga između muškaraca i žena su još uvijek veoma prisutni u svim segmentima društva;

3. Nedovoljan nivo učešća žena i osoba drugačijih polnih i rodnih identiteta u oblastima koje omogućavaju jednak pristup resursima i dobrobiti od korišćenja resursa.

Nedostatak formalnog obrazovanja i drugih oblika edukacije o rodnoj ravnopravnosti najčešće se nadomještuje stereotipima i predrasudama. Na taj način se učvršćuje patrijarhat, a društvo sve više udaljava od emancipacije i usvajanja demokratskog sistema vrijednosti. Patrijarhalni model ponašanja i shvatanja odnosa u crnogorskom društvu i shvatanje šta je "prihvatljivo" za žensku i mušku djecu, a šta nije, često dovodi do toga da je nasilje nad ženama osobama drugačijih polnih i rodnih identiteta prihvatljivo kao model ponašanja. Posljedice su devastirajuće i za pojedinca i za društvo, pa se kao najdrastičnije javljaju u obliku selektivnih abortusa, rodno zasnovanog nasilja i diskriminacije na radnom mjestu. Sa druge strane, i pored činjenice da su muškarci i žene izjednačeni pred zakonom kada je u pitanju nasljeđivanje, žene se i dalje priklanjaju patrijarhalnoj tradiciji i odriču se imovine u korist muških srodnika. Stereotipi i predrasude naročito su izraženi prema osjetljivim pojedincima/kama i grupama, kao što su Romkinje/Egipćanke, žene sa invaliditetom, osobe drugih polnih i rodnih identiteta, žene na selu, žene u zatvoru/pritvoru.

Žene se i dalje suočavaju sa različitim oblicima diskriminacije u političkoj, društvenoj i ekonomskoj sferi, gdje su svega 27,16 % žena poslanice u Skupštini (ispod propisane kvote od 30%), na kraju, porodično nasilje je širom rasprostranjeno, a 33% žena je izloženo porodičnom nasilju. Romkinje i Egipćanke još uvijek žive na marginama društva i treba dalje raditi na polju obrazovanja, zdravstvene zaštite, stambenog zbrinjavanja i zaposlenja. Žene sa invaliditetom su takođe izložene višestrukoj diskriminaciji i fizički pristup institucijama i dalje je jedan od najočiglednijih problema.

U izvještajima o napretku Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji, Evropska komisija (EK) je u više navrata upozoravala da je u sprovođenju javnih politika u oblasti rodne ravnopravnosti postignut skroman napredak, i izrazila zabrinutost u smislu nedovoljnog uticaja relevantnog zakonodavstva i strateških dokumenata. U izvještaju iz 2020. godine, konstatuje se da zakonodavni okvir za zaštitu od diskriminacije po osnovu roda ima ograničen uticaj zbog slabog sprovođenje postojećih mjera i nedovoljnoj prioritizaciji rodne ravnopravnosti od strane državnih organa. EK takođe upozorava da većina institucionalnih aktera često ili nije svjesna svojih zakonskih obaveza vezanih za integraciju rodne ravnopravnosti, ili nije dovoljno obučena za primjenu rodno odgovornih politika. Brojne međunarodne organizacije u svojim izvještajima prepoznaju nedostatke u oblasti rodne ravnopravnosti i kontinuirano preporučuju Crnoj Gori da poboljša institucionalnu zaštitu od diskriminacije po osnovu pola i roda,

kao i da radi na smanjenju stereotipa i intenzivira programe podrške ženama i osobama drugačijih polnih i rodnih identiteta. Među njima, redovne izvještaje o napretku u ovoj oblasti objavljuje Evropska komisija, Komitet Ujedinjenih nacija za nadzor nad sprovođenjem Konvencije za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena - CEDAW, kroz Univerzalni periodični izvještaj o stanju ljudskih prava (UPR). Brojne nevladine organizacije u Crnoj Gori kroz svoje monitoring izvještaje i istraživanja neprestano ukazuju na prisustvo diskriminacije po osnovu pola i roda i zahtijevaju snažniji institucionalni odgovor na kršenje ženskih ljudskih prava i diskriminaciju po osnovu pola i roda, dok sa druge strane, kroz programe zaštite od diskriminacije i programe osnaživanja, aktivno doprinose poboljšanju stanja u oblasti rodne ravnopravnosti.

Ostvarenje ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u našoj zemlji zahtijeva sveobuhvatno promišljanje i razumijevanje društvenih i struktura moći, koji kreiraju ne samo zakone i politike, već i ekonomiju, društvena kretanja, porodicu i utiču na živote svakog pojedinca i pojedinke.

Na osnovu analize stanja u oblasti rodne ravnopravnosti, a imajući u vidu opredjeljenje Crne Gore da izgradi državu i društvo u skladu sa nacionalnim i međunarodnim standardima ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021-2025. godine je definisala sledeće operativne ciljeve:

- 1. Unaprijediti primjenu postojećeg normativnog okvira na sprovođenju politike rodne ravnopravnosti i zaštitu od diskriminacije po osnovu pola i roda;**
- 2. Unaprijediti politike u oblasti obrazovanja, kulture i medija kako bi se smanjio nivo stereotipa i predrasuda prema ženama i osobama drugačijih polnih i rodnih identiteta;**
- 3. Povećati nivo učesća žena i osoba drugačijih polnih i rodnih identiteta u oblastima koje omogućavaju pristup prirodnim i društvenim resursima i dobrobiti od korišćenja resursa.**

Realizacijom ciljeva predviđenih ovim dokumentom će se doprinijeti smanjenju diskriminacije žena i osoba drugačijih rodnih identiteta i promociji jednakosti u skladu sa načelima UN Konvencije o sprječavanju svih vidova diskriminacije žena i pune harmonizacije propisa sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

Javne politike u Crnoj Gori nisu dovoljno orodnjene, uprkos činjenici da Zakon o rodnoj ravnopravnosti propisuje obavezu organa da u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka, kao i preduzimanja aktivnosti, ocjenjuju i vrednuju uticaj tih odluka i aktivnosti na položaj žena i muškaraca. Kao posljedica toga, u okviru većeg dijela javnih politika nisu predviđene pozitivne mjere za podsticanje rodne ravnopravnosti na način kako ih definiše Zakon. Preliminarna istraživanja pokazala su da svega 26,8%

javnih politika na neki način tretira rodnu ravnopravnost, dok su ostalima u potpunosti izostaje taj aspekt. Zaposleni u institucijama sistema nedovoljno razumiju ključni koncepti rodne ravnopravnosti i ne postoje odgovarajuća kadrovska osposobljenost za punu primjenu Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Imajući to u vidu, CEDAW Komitet kontinuirano upozorava da nedostatak političke volje za sprovođenje rodno odgovornih politika omogućava kontinuirat diskriminatorskih praksi i usporava demokratski napredak države i društva. Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti u saradnji sa Misijom OSCE u decembru 2021. godine, pripremio je Analizu orodnjenosti 26 javnih politika (koja je uključila Nacrt strategije reforme javne uprave kao 27. dokument) i kreiran je Instrument za procjenu stepena orodnjenosti strateških dokumenata koji bi trebalo da bude alata pri davanju mišljenja na strateška dokumenta prije dostavljanja Vladi na donošenje. Dokument se naziva Standardizovana uputstva za procjenu orodnjenosti strategija i zakona sa analizom orodnjenosti 26 važećih strategija u 2021. godini. Izračunavanje nivoa orodnjenosti strategija sadrži jasno definisane kriterijume za evaluaciju nivoa orodnjenosti. Analiza pokazuje da je samo 5 od 27 razmatranih dokumenata potpuno orodnjeno, što predstavlja mali procenat, te u vezi sa tim, ovaj instrument treba da bude integrisan u novi ciklus planiranja politika na osnovu kojeg bi trebalo da se vrši procjena njihove orodnjenosti.

U januaru 2020. Crna Gora je objavila svoj prvi Index rodne ravnopravnosti. Indeks rodne ravnopravnosti urađen je kroz zajedničko partnerstvo Uprave za statistiku Crne Gore-Monstat, nekadašnjeg Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Kancelarije UNDP u Crnoj Gori, Instituta za rodnu ravnopravnost EU u Viljusu, uz podršku nezavisne ekspertkinje i finansijsku podršku EU kroz projekat IPA 2014“ Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti. Index se sastoji od 6 osnovnih i 2 dodatna domena koji se dalje dijele na poddomene i konačno na 31 indikator. Osnovni domeni mjere ravnopravnost u: radu, novcu, znanju, vremenu, moći i zdravlju. Izračunata vrijednost Indeksa rodne ravnopravnosti za Crnu Goru je 55, dok srednja vrijednost za zemlje EU-28 iznosi 67,4 ukazujući da Crna Gora treba dalje da napreduje. Ako se posmatra distribucija indeksa rodne ravnopravnosti u državama članicama EU, Crna Gora sa Indexom od 55 još uvijek zaostaje. Samo su četiri države 2019. imale nižu vrijednost indeksa od Crne Gore - Rumunija, Slovačka, Mađarska i Grčka.

Žene u Crnoj Gori su najmanje jednake u domenu moći, a najviše jednake u domenu zdravlja. Razlika između Crne Gore i prosjeka u 28 država članica EU je najveća u domenu novca. To znači da su žene u Crnoj Gori najmanje jednake u odnosu na svoje evropske kolegice kada je u pitanju ishod njihovog rada u smislu plate.

Uprkos činjenici da crnogorski zakoni normativno zabranjuju bilo kakvu vrstu diskriminacije, istraživanja pokazuju da žene i dalje suočavaju sa diskriminatorskim praksama na radnom mjestu. Majčinstvo je još uvijek jedna od najznačajnijih prepreka za zaposlene žene. U intervjuu za potrebe NVO istraživanja, žene navode da ih na razgovoru za posao pitaju o njihovom bračnom statusu (64,1%), koliko djece imaju (45,5%) ili čak da li planiraju da imaju djecu (35,6%). Mada je sve više i više očeva počelo

da ga koristi posljednjih godina, razbijaajući na taj način stereotipne roditeljske uloge, ipak je važno i dalje raditi na podizanju svijesti javnosti o jednakosti na tržištu rada.

Rodni stereotipi i predrasude o rodnim ulogama muškaraca i žena, kao i predrasude prema osobama drugačijih polnih i rodnih identiteta prisutne su na svim nivoima društva. Rodno odgovorno obrazovanje, kultura i mediji kroz koji bi se njegovale vrijednosti ravnopravnosti, saradnje i inkluzivnosti, najbolji su put ka dugoročnoj izmjeni svijesti. CEDAW Komitet i ECRI kontinuirano ukazuju na potrebu da se u Crnoj Gori mora odlučnije raditi na smanjenju stereotipa i predrasuda o rodnim ulogama žena i muškaraca, kao i na smanjenju predrasuda protiv osoba drugačijih polnih i rodnih identiteta. Istovremeno, nevladine organizacije i međunarodne organizacije koje vrše redovna istraživanja javnog mnjenja, kao i istraživanja o stavovima zaposlenih u institucijama, potvrđuju da su stereotipi i predrasude svuda prisutni i upozoravaju da je neophodno uspostaviti jasnija pravila odgovornosti u sprovođenju odredbi Zakona.

Na sve oblike diskriminacije žena u Crnoj Gori značajno utiče oblast kulture (uključujući medije i masovnu kulturu) koja, reprodukujući rodne stereotipe, može značajno usporiti proces ostvarivanja rodne ravnopravnosti. Dok su u medijskom području sprovedene određene aktivnosti na njihovoj senzibilizaciji, do sada nisu realizovane nikakve aktivnosti (istraživanja, javne debate itd) koje bi omogućile sagledavanje položaja i potreba žena u kulturi, sistemski pristup iskorjenjivanju rodnih stereotipa u kulturi i stvaranje uslova za korištenje emancipatorskih potencijala kulture.

Izazovi koji postoje u svim oblastima jesu prilika za sinergiju i zajedničko djelovanje svih aktera u društvu, odnosno institucija i civilnog društva.

CEDAW Komitet je u svojim preporukama istakao da je potrebno obezbijediti pogodno i podsticajno okruženje za uspostavljanje i aktivno uključivanje NVO-a, posebno onih koji zagovaraju i podržavaju primjenu Konvencije u državi članici. S tim u vezi, Sektorska analiza je planirana da uključi NVO u realizaciju svih zactanih mjera iz Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025 sa Akcionim planom 2021-2022 i preporuka CEDAW Komiteta i UPR (Opšteg periodičnog izvještaja o stanju ljudskih prava).

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
1. Zakon o rodnoj ravnopravnosti	Sl.list RCG“ br. 046/07, “ Sl. List CG, br- 073/10, 040/11, 035/15

2. Zakon o zabrani diskriminacije 3. Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore 4. Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021-2025 sa AP 2021-2022 5. Završni izvještaj o realizaciji Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021 6. Evaluacija Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021 7. Izvještaj o napretku Crne Gore 8. III Periodični izvještaj o sprovođenju CEDAW Konvencije, koji je Vlada usvojila u septembru 2021. godine 9. Zaključni stavovi i preporuke CEDAW usvojene od strane CEDAW Komiteta na svojoj šezdeset sedmoj sjednici (od 3. do 21. jula 2017. godine). 10. Index rodne ravnopravnosti za Crnu Goru 2019 11. Istraživanje o orodnjenosti (gender mainstreaming) - IPSOS Strategic Marketing i UNDP, januar 2020	("Službeni list Crne Gore", br. 046/10, 040/11, 018/14, 042/17) ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11, 032/14, 021/17) https://www.gov.me/dokumenta/41e3ee6a-757a-4684-9763-9fee5e933afd https://www.gov.me/cyrr/dokumenta/02dc43f8-a0ac-41cd-b8dd-c27b40d0b9bb https://www.gov.me/dokumenta/7f59eced-5e98-4941-87b9-815c9eddac0 https://www.gov.me/clanak/40-sjednica-vlade-crne-gore-23092021-godine-17.tacka Gender mainstreaming - UNDP in Montenegro https://www.me.undp.org/dam/docs/publications
--	--

2.2. Navešti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
1. NACIONALNA STRATEGIJA RODNE RAVNOPRAVNOSTI 2021-2025 sa AKCIONIM PLANOM 2021-2022 – NSRR i AP 2. Zaključci UN CEDAW Komiteta za Crnu Goru vezi sa drugim periodičnim Izvještajem o sprovođenju CEDAW konvencije	Aktivnosti iz NSRR 2021-2025 sa AP 2021-2022 i CEDAW preporuke odnose se na: Strateški cilj 1: Unaprijediti primjenu postojećeg normativnog okvira na sprovođenju politike rodne ravnopravnosti i zaštiti od diskriminacije po osnovu pola i roda

3. Preporuke UPR (Opšti periodični izvještaj o stanju ljudskih prava iz 2018) 4. Index rodne ravnopravnosti za Crnu Goru 2019	• Izradu analize normativnog okvira i preporuke za njegovu primjenu i predstavljanje principa za orodnjavanje javnih politika na konkretnim primjerima razvojnih politika ; Strateški cilj 2. Unaprijediti politike u oblasti obrazovanja, kulture i medija kako bi se smanjio nivo stereotipa i predrasuda prema ženama i osobama drugačijih polnih i rodnihi identiteta • organizovanje kampanje u cilju prepoznavanja govora mržnje, seksualnog uznemiravanja i rodno-zasnovanog nasilja putem Interneta i na društvenim mrežama; • organizovanje kampanje o problemu višestruke diskriminacije (žene sa invaliditetom, pripadnice LBTQ zajednice, pripadnice manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica itd); • organizovanje kampanje u pravcu jačanja informisanosti medija o rodnihi politikama; Strateški cilj 3. Povećati nivo učešća žena i osoba drugačijih polnih i rodnihi identiteta u oblastima koje omogućavaju pristup prirodnim i društvenim resursima i dobrobiti od korišćenja resursa • orgnizovanje kampanje u pravcu podizanja javne svijesti o potrebi ravnomjernije raspodjele rada u kući, brige o djeci, i starijima; • izradu istraživanja o uticajima klimatskih promjena i prirodnih katastrofa na socio - ekonomski položaj žena, muškaraca, osoba drugačijih polnih i rodnihi identiteta, kao i marginalizovanih i posebno osjetljivih osoba i grupa;
--	--

	• organizovanje kampanje za prepoznavanje ekonomskog nasilja, kroz medije i društvene mreže;
--	--

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatora za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Nevladin sektor ima značajnu ulogu u promociji rodne ravnopravnosti, pogotovo u sferama zaštite od nasilja i ekonomskog osnaživanja žena, antidiskriminacije i većeg političkog učešća žena. Ustaljena praksa je da se kroz stalni dijalog sa predstavnicima ženskih organizacija na različitim forumima razmatraju teme od zajedničkog interesa. Aktivnosti se sprovode i kroz zajedničke kampanje, obuke, istraživanja, kao i realizaciju projekata koje finansira najčešće Evropska Unija kroz nacionalni IPA program ili programe prekogranične	- Unapređenje normativnog okvira za sprovođenje politika rodne ravnopravnosti - Uspostavljanje jednakih rodnih uloga u procesima kreiranja politika i donošenja odluka; jačanje svijesti o važnosti rodne ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije po osnovu pola i roda i svih oblika nasilja; - Smanjenje nivoa stereotipa i predrasuda prema ženama i osobama drugačijih polnih i rodnih identiteta - Senzibilizuje promjene - izvještavanje, diskriminacionih	- Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021-2025 sa Akcionim planom 2021-2022 - Završni izvještaj o sprovođenju PAPRR-a 2017-2021 https://www.gov.me/dokumenta/402ddb52-62c6-424a-9821-e16a91e9727e https://www.gov.me/dokumenta/33985332-d431-4c25-9643-e9a15d76e548 - Izvještaj sprovođenju Akcionog plana Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021 – 2025. za 2021. Godinu - Treći periodični Izvještaj o sprovođenju CEDAWkonvencije

saradnje, te centralizovanu podršku razvoju mreža organizacija civilnog društva (Civil Society Facility – Partnership Framework Agreements), kao i kroz realizaciju javnih konkursa za finansiranje projekata/ programa nevladinih organizacija u skladu sa Zakonom o NVO.		https://www.gov.me/dokumenta/e5f03d24-13a6-41d6-9058-b9817ea51021 https://www.gov.me/dokumenta/9f773f9c-26f3-424c-a057-c048bec0605c
Nevladine organizacije koje se bave rodnom ravnoopravnosti su članice radnih grupa za izradu zakona i strategija iz ove oblasti. One su i članice radnih grupa za izradu izvještaja o međunarodnim dokumentima, savjetodavnih odbora za praćenje nacionalnih IPA projekata iz oblasti rodne ravnoopravnosti i regionalnih projekata, te lokalnih mehanizama za rodnu ravnoopravnost (savjeti, odbori za rodnu ravnoopravnost).	obrazaca i stereotipa o rodnim ulogama; - Zastavljanje govora mržnje prema ženama na medijskim portalima i društvenim mrežama; - Poznavanje standarda rodne ravnoopravnosti i promovisanje principa rodne ravnoopravnosti - Aktivno učestvovanje kroz dijalog i davanje preporuka u radu radnih tijela i radnih grupa za rodnu ravnoopravnost (Savjet, Komisija za sprovođenje NSRR i AP, i dr.). - Većem stepenu povjerenja građana u institucije.	- Izvještaji o implementaciji AP za PPCG 23 i PP 19. - Izvještaji o sprovođenju drugih strateških dokumenata. - Godišnji izvještaji o radu NVO. - Izvještaji u sjenci NVO o sprovođenju međunarodnih ugovora (CEDAW, Finansijski i narativni izvještaji NVO Komisiji za raspodjelu sredstava po javnom konkursu za 2021 – “Crnogorsko društvo u zanku rodne sinergije” - Objavljene publikacije NVO . - Rezolucija Evropskog parlamenta o rodnoj ravnoopravnosti zemalja Zapadnog Balkana - Izvještaji međunarodnih organizacija
Nevladine organizacije su prepoznate u dokumentima koji se tiču postizanja rodne ravnoopravnosti, kao partneri i važni akteri u sprovođenju politike jednakin mogućnosti. Sprovođenjem projekata NVO za zaštitu ljudskih prava žena i zaštitu od diskriminacije po osnovu pola, koji će se finansirati u okviru Konkursa koji raspisuje		

Ministarstvo pravde ljudskih i manjinska prava, daje se doprinos realizaciji godišnjeg akcionog plana koji se donosi krajem tekuće godine, za narednu u skladu sa potrebama i realizovanim aktivnostima iz Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025 sa Akcionim planom 2021-2022.		
---	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2020. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2020. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
---	---

1. Unaprijediti primjenu postojećeg normativnog okvira na sprovođenju politike rodne ravnopravnosti i zaštiti od diskriminacije po osnovu pola i roda; 2. Unaprijediti politike u oblasti obrazovanja, kulture i medija kako bi se smanjio nivo stereotipa i predrasuda prema ženama i osobama drugačijih polnih i rodni identiteta; 3. Povećati nivo učešća žena i osoba drugačijih polnih i rodni identiteta u oblastima koje omogućavaju pristup prirodnim i društvenim resursima i dobrobiti od korišćenja resursa.	Aktivnosti NVO će biti usmjerene na sledeće: • Izradu analize orodnjenosti javnih politika i preporuke za orodnjavanje javnih politika; • organizovanje kampanje u cilju prepoznavanja govora mržnje, seksualnog uznemiravanja i rodno-zasnovanog nasilja putem Interneta i na društvenim mrežama; • organizovanje kampanje o problemu višestruke diskriminacije (žene sa invaliditetom, pripadnice LBTQ zajednice, pripadnice manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica itd); • organizovanje kampanje u pravcu jačanja informisanosti medija o rodni politikama; • orgnizovanje kampanje u pravcu podizanja javne svijesti o potrebi ravnopravnije raspodjele rada u kući, brige o djeci, i starijima; • istraživanje o uticajima klimatskih promjena i prirodnih katastrofa na socio- ekonomski položaj žena, muškaraca, osoba drugačijih polnih i rodni identiteta, kao i marginalizovanih i posebno osjetljivih osoba i grupa; • organizovanje kampanje za prepoznavanje ekonomskog nasilja, kroz medije i društvene mreže; • organizovanje programa koji doprinose sistemskom pristupu kulturi kao polju ostvarivanja rodne ravnopravnosti te umanjenu rodni sreditpa u domenu kulture (istraživanje, debate, izrada strategija, edukativni skupovi itd), kao i drugih programa koji imaju izrazitu rodno-političku komponentu • Organizovanje kampanja protiv rodni stereotipa u različitim oblastima
---	---

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navedi javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2021. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
„Rodni barometar u Crnoj Gori“	250.000,00 eura	Budžet Crne Gore

4.2. Navedi ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2021. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
Ciljne grupe su zaposleni/je u državnim institucijama, organima lokalne samouprave i organima lokalne uprave, zaposleni/je u privatnom sektoru, medijima, žene iz marginalizovanih grupa, građani/ke Crne Gore. Dosadašnja iskustva su pokazala da je najmanje 500 korisnika/ica iz ovih ciljnih grupa. Nevladine organizacije koje se bave pitanjima prava žena i ostvarivanjem rodne ravnopravnosti kako bi se osigurala puna koordinacija aktivnosti u sprovođenju politika rodne ravnopravnosti od strane vladinog i nevladinog sektora.

4.3. Navedi očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
„Rodni barometar u Crnoj Gori “	20 projekata.

4.4. Navedite najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa: „ Rodni barometar u Crnoj Gori “	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 7.000, 00 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 15.000, 00 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: *“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”*

5. KONSULTACIJE SA ZINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navedite na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovale u konsultacijama
Javni poziv za konsultacije – web portal:		

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1.Navesti broj službenika/ica i spoljinih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
	3	Biljana Pejović
		Predstavnik/ica NVO
		Bojana Šćekić

Ovjera VD SEKRETAR/KE:

Gazmend Cuca

Ime i prezime

Potpis

Stevan Dukić